

Összefoglaló
a Magyar Történelmi Társulat Közgyűléséről
2022. május 21. 10 óra

Helyszín: MTA Humán Tudományok Kutatóháza

1097 Budapest, Tóth Kálmán u. 4. B épület V. emeleti tárgyalóterem

Jelen voltak: a jelenléti ív alapján

Napirend:

- Elnöki megnyitó – Hermann Róbert
- Főtitkári beszámoló – Csukovits Enikő
- A Századok és a Turul főszerkesztőjének beszámolója, a szakosztályok, csoport és tagozatok elnökeinek beszámolója
- A Revíziós Bizottság beszámolója
- Egyebek
- Simon Attila (MTA külső tagja) előadása: Az átmenet mintázatai. Felvidéki hétköznapiak az 1918/19-es államfordulat napjaiban címmel
- Elnöki zárszó

Hermann Róbert, köszöntötte a Magyar Történelmi Társulat 2022. évi közgyűlését. Megállapította, hogy a szavazás eredményességéhez a résztvevők száma nem elegendő, ezért ismételten meghirdette a közgyűlést 2022. május 21. 10:15 órára. Az ismételt közgyűlés egyhangúlag elfogadta a napirendet és a levezető elnök javaslatát, miszerint jegyzőkönyv-vezetőnek Baranyainé Szabó Piroskát, jegyzőkönyv hitelesítésre Tringli Istvánt és C. Tóth Norbertet kéri fel. Örömet fejezte ki, hogy ismét személyes találkozásra kerülhet sor. Felkérte Csukovits Enikő főtitkárt a főtitkári beszámoló megtartására.

Csukovits Enikő: Főtitkári tisztségében a hetedik beszámolójában ígéretet tett, hogy jövőre az Elnök úrral történő leköszönéskor pontos összefoglalást készít a mandátumuk alatt történetekről. A gyors áttekintés alapján is kiderül, hogy sokszínű, a szakma minél több műhelyét és művelőjét mozgósító, valamennyi korszakot és szakterületet érintő program valósult meg. A nagy múltú szervezet 21. századi továbbéléséért a következő célokat szem előtt tartva munkálkodnak: 1. A Társulatnak egyszerre kell jelen lennie az online és valós térben, 2. Egyszerre kell elérhetőnek és érzékelhetőnek lennie nem csak Budapesten, hanem az egész országban, és 3. A számos egymással is rivalizáló tudományos műhelyre tagolt szakmai közegben egy mindenki számára elfogadható, kiegyensúlyozó szerepre kell törekedni. Praktikusán a társulati rendezvényeknek, kiadványoknak legyen presztízse. Voltak próbálkozások, amik beváltak, volt ami iránt kisebb érdeklődés mutatkozott, mint a városi séták programhoz csatlakozva a Citadella épületében, a Kerepesi temetőben történt látogatások. Az alapvető célok eléréséhez a következő lépéseket tették:

- A Társulat múltjához és jelentőségéhez méltó formai és tartalmi megjelenésre törekedtek.
- Jelenleg négy honlapot üzemeltet a Társulat: saját honlapját, a Századok és a Turul honlapját, valamint a Tanári Tagozat önálló honlapját.
- A Társulat új, saját könyvsorozatot indított Századok könyvek sorozat címmel.
- Az elmúlt években a vidéki társulati élet megélénkülésével országos egyesületté vált a Társulat. Jelenlegi területi csoportok: Szombathely, Pécs, Székesfehérvár, Szeged, Debrecen, Nyíregyháza, Miskolc, Eger központtal működnek, de rendezvényeket tartanak Sopronban, Győrben, Kaposváron, Szekszárdon, Nagykanizsán is. Munkálkodik az Információtörténeti, az Egyháztörténeti és a Vekerdi László Szakosztály, nyugvó állapotban van a Nőtörténeti Szakosztály. Újjáalakult 2017. november 18-án Kaposi József elnökletével a Tanári Tagozat.

- A Társulat egyszerre nyújt minőségi folyóiratokat, a Turult, melynek részben gazdája a Társulat, a Századokat, amely az ország legrégebbi és máig egyik legfontosabb történettudományi szakfolyóirata, továbbá gyarapodó szakmai könyvsorozatot Századok könyvek címmel, és információkat nem csak a Társulat, hanem az egész szakma rendezvényeiről, kiadványokról 4 honlapon, a hírlevélben és a facebook-oldalán.
- **Rendezvények:** Továbbra is kér mindenki, ha tudomása van rendezvényről bárhol, értesítse a Társulatot, hogy a fórumain közzé tehesse. Az elmúlt közel 7 évben a járvány okozta nehézségek ellenére a rendezvények száma meghaladta a százat. Alkalmazkodva az érdeklődéshez Budapesten inkább több-előadós konferenciákat szerveztek. Vidéki helyszíneken egy-egy előadó részvételével szervezett programon nagyobb számú a hallgatóság.
 - 2021. augusztus 24-26. között Tengelicen sor került a járvány miatt előző évben elmaradt Települések centrális szerepének változásai Magyarországon. A történelmi fordulatok hatásai című 3 napos nyári táborra. Színvonalas előadások voltak, érdekes beszélgetésekre került sor.
 - Budapesten 2021 októberében Tájéttörténeti konferenciát, novemberben az MTA Székházban Széchenyi 230 címmel nagy konferenciát, majd az MTA Könyvtárban Összeesküvés téóriák a magyar történelemben címmel egész napos konferenciát tartottak, Decemberben a Tanári tagozat Az elsők – Magyar felfedezők, újítók, feltalálók címmel rendezett konferenciát. Széchenyi-rendezvényre sor került Pécsen, Szombathelyen és Debrecenben is. A honlapon megtalálható a Társulat, a szakosztályok és csoportok rendezvényei. A társulati csoportok vezetőinek részletes beszámolóiból néhányat kiemelt.
 - *Információtörténeti Szakosztály* 2021 őszén 10. alkalommal tartották meg Jelző- és riasztórendszerek a világtörténelemben címmel konferenciájukat.
 - *A Vekerdi László Szakosztály* a koronavírus járvány miatt beindította a havonta jelentkező Vekerdi Online Klub-ot. 2020/2021-es évadban kilenc alkalommal átlagosan két órás klubdélutánt tartottak. Néhány téma: Matzner Loláról (Márai Sándor feleségéről) Ötvös Anna kassai történésszel beszélgettek. Dalos György és Dunai Andrea történészek Berlinből jelentkeztek. Beszélgettek Thaly Kálmánról és az álkuruc versekről, valamint Ady Endre kuruc verseiről és Rákóczi 1906-os kassai újratemetéséről Tverdota György, Csörsz Rumen István és Veres András irodalomtörténészekkel. A „Politikai és irodalmi újratemetések a huszadik században” című délutánon történészek és irodalomtörténészek cseréltek eszmét. Vezetőváltás történt, az új elnöke Veres András, irodalomtörténész lett.
 - *Az Egyháztörténeti Szakosztály* Egyház és hatalom viszonya az ókortól napjainkig címmel tartott konferenciát 2021. novemberében a Károli Gáspár Református Egyetem Dísztermében.
 - *A Nyugat-dunántúli Regionális Csoportnak* 9 rendezvénye volt, változatos műfajban és tematikával három helyszínen műhelybeszélgetés kuruc-labanc témakörben, Széchenyi konferenciát tartottak és a helyi Történész Diákműhellyel közös online-rendezvényt szerveztek Beszéljünk a tanárságról címmel. És több alkalommal volt egy előadós program Szombathelyen, Győrben, Sopronban.
 - *Dél-dunántúli Csoport* 7 különböző rendezvényt 4 helyszínen szervezett, ezen belül hagyományosan ők szervezték a három napos nyári tábor. Ezen kívül tartottak Széchenyi-konferenciát, országos helyismereti konferenciát, előadásokat Kaposváron Somogy megye várai az írott és régészeti forrásokban címmel, Szekszárdon A Duna szabályozásának hatása Tolna megye területi változásaira és gazdaságára címmel. A PAB vezetésével, a Pécs Története Alapítvánnyal és az Egyetemmel jó kapcsolatot ápolnak, egymást segítik a szervezésben, kiadói tevékenységben, finanszírozásban egyaránt.
 - *Heves Megyei Területi Csoport* 2022. április 28-29-én A rang kötelez. Rendi és rendies magatartásformák a középkortól a 20. századig címmel két napos tanácskozást tartottak az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem OTKA Parlamentarizmustörténeti Kutatócsoportja és a

Magyar Nemzeti Levéltár A magyarországi rendiség politikai kultúrája (1526-1848) Kutatócsoportja társszervezésében. A plenáris előadásokon túl 5 szekcióban összesen 43 előadás hangzott el.

- *Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Csoport* elkészült a Tisztelgő tanulmánykötet Czövek István professzor 75. születésnapjára. Szerk.: Vinnai Győző–Szoboszlai György–Zsoldos Ildikó. c. kötetük, melyet a Társulat nevében adták ki. Sikeres, színvonalas, jól használható kötet.
- *Századok folyóiratot* számonként évente átlag 440 példányban, több mint 1200 oldal terjedelemben 6 lapszámban jelenik meg. 2021-ben A magyar államiság fordulópontjai, Vidéki társadalom és percepciói, Magyar legitimizmus – Habsburg szerepvállalás, Tanulmányok az Anjou-korról tematikus blokkok jelentek meg, emellett átlagosan két szám van, ahol beérkezett tanulmányokat közölt. Korábban doktoranduszoknak meghirdetett pályázatra 35 jelentkezőből, rövidesen kifutnak a kiválasztott, legjobb pályázatok. Az új lapszám megjelenését követően a korábbi szám online elérhetővé válik.

➤ **Tervek:**

- Megrendezésre kerül Besztercebányán a Szlovák Történelmi Társulattal közös szervezésű konferencia 2021. május 30-31-én kollaboráció és ellenállás témakörben. Remélhetőleg hagyományteremtő lesz az esemény.
- 2021 júniusában Budapesten Vajdahunyad vár helyszínnel várkonferenciát tartanak, pontos időpont még egyeztetés alatt van.
- Az idei nyári tábor augusztusban, Harkányban lesz, témája: Az utazás, mint történelmi jelenség. Lehet még jelentkezni!
- Az Információtörténelmi Szakosztály rendezvényt szervez Háborúk és agresszió-események másodlagos információs játzmái témakörben. 2022. november 10-11-én a Szegedi Tudományegyetemen Határ és identitás a modern korban címmel lesz egy rendezvény, melynek szervezésében a Szakosztály is részt vesz. Lónyay Menyhért születésének 200. évfordulója alkalmából Nyíregyházán lesz a Szakosztály újabb rendezvénye.
- A következő év feladata a szervezeti megújítás, ami több vidéki szervezetnél és a Tanári Tagozatnál már megtörtént. Van néhány alvó tagozat, amely más keretek között megújulásra vár, vagy felszámolásra kerül.
- Kiemelt feladat a szervezet határon túli kapcsolatrendszerének további bővítése, erdélyi, felvidéki rendezvények szervezése és a határon túli tagság-építés. Simon Attila közreműködésével kialakulóban van Komáromban egy helyi magyar-szlovák csoport.
- A Covid miatt elhalasztott tervek között szerepel, hogy a külföldi magyar kulturális intézetekkel együttműködve, elsősorban ott tanuló magyar egyetemi hallgató számára előadás szervezése elsőként Bécsbe, majd Pozsonyba, későbbiekben Londonba. Cél, hogy a magyar történelem naprakész, magas szintű megismerése elérhetővé váljon számukra.

➤ **Pénzügyek:**

- A Társulat és a Századok támogatása hagyományosan az MTA-tól és az NKA-nál pályázat útján elnyert összegből, valamint a tagdíjakból és az értékesített folyóiratokból befolyó összegből áll, mely összességében nem elegendő a működésre, a bérre, a rendezvényekre, kiadványokra. Az MTA keret sajnos csökken, ezért további pályázatokat adott be a Társulat.
- A múlt évi rendezvények és a nyári tábor az NKA-nál és az EMMI-nél – általában külön keretből vagy maradványpénzből – elnyert támogatásokból valósult meg. Ezéven külön kérelemmel sikerült az EMMI és a Miniszterelnökség támogatásának köszönhetően pénzügyi kerethez jutnia a Társulatnak, amelyből a pénzügyi munkatárs és a Századok felelős szerkesztőjének bére is fedezhető.
- Az elnyert pályázati pénzek között volt egy probléma, melyről a Revíziós Bizottság beszámolójában részletesebben fognak tájékoztatást kapni.

- A tagdíjak emelése elkerülhetetlen. Hosszú ideje 3000 Ft az aktív, és 1000 Ft a nyugdíjas, diák, egyetemista tagok számára az éves tagdíj. Javasolta az éves díj 4500 Ft-ra, illetve 2000 Ft-ra történő emelését. Az alapszabály szerint a Közgyűlés dönt a tagdíjakról, ezért kéri a vitát követően szavazzák meg a jövő év január 1-jétől a tagdíj összegének emelését.

A Főtitkár beszámolója végén megköszönte munkáját elsősorban Csizmadia Erzsébetnek, Simon Anitának, valamint az Igazgatóválasztmány tagjainak és az egyes tagozatok vezetőinek.

Hozzászólások

- A tagdíj nagyobb mértékű emelését javasolták: az aktívoknak 5000 Ft, a nyugdíjasoknak, diákoknak, hallgatóknak 2000 Ft.
- A kulturális diplomácia átalakulásával az utód minisztérium megkeresését javasolták akár személyes találkozás, akár levél formájában. Pozitív hozzáállás esetén megállapodás formájában a külföldi előadások finanszírozásához kérjen a Társulat támogatást.
- A Főtitkár tájékoztatta a Közgyűlést, hogy 2021-ben a Külügyminisztériumból a kelet-európai referens megkereste a Társulatot, hogy szlovák-magyar relációban történészek közreműködését kérje. A beszámolóban említett beszercebányai konferencián a szlovák külügyi tárca a tolmácsolási költségeket fedezi. Remélhetőleg további támogatás lesz mindkét külügy részéről.

Hermann Róbert, elnök szavazásra szólította fel a Közgyűlést a tagdíjak módosításának két javaslatáról.

A szavazást követően a Közgyűlés elfogadta 2023. január 1-től az aktívak tagdíjának 5000 Ft-ra, és a nyugdíjasok, diákok, hallgatók tagdíjának 2000 Ft-ra történő emelését.

A **Tanári Tagozat** beszámolóját *Kaposi József* elnök ismertette.

- A tagozati munkában kiemelkedő tevékenységnek tekintik a történelemtudománnyal és a neveléstudománnyal való kapcsolat erősítését. Számos rendezvények is ehhez kapcsolódik. Kiemelkedő volt az Országos Neveléstudományi Konferencia, ahol külön szekcióban beszéltek a történelem didaktikáról.
- A nemzetközi kapcsolatok tekintetében a Tagozat részt vesz az európai történelemdidaktika legfontosabb fórumain. Publikációk jelentek és jelennek meg többek között a Nemzetközi Történelemdidaktikai Társaság Évkönyvének (ISHD) 2021-ben megjelenő számában. Vendégszerkesztőként önálló történelemdidaktikai számot jelentet meg a HERA (Hungarian Educational Research Association) folyóiratában.
- Hosszú előkészítő munka után a Tagozat az Európai Bizottság által létrehozott EuroClio (European Association of History Teachers) 2022 áprilisi Bolognában szervezett konferenciáján Fodor Richárd a Tagozat titkára vett részt.
- Bekerültek egy V4-es történelemtanítási projektbe. Sikeresen pályáztak a Nemzetközi Visegrádi Alapnál.
- Fontos feladatnak tekintik a Történelemtanítás folyóirat működtetése. A Társulat segítségével az elmúlt 10 év legfontosabb írásai, részletes bibliográfia jelent meg. A vezető tanulmányt az MTA Magyar Pedagógia című folyóirata is megjelentette.
- 2021. december 11-én A magyar elsők – címmel a Társulat támogatásával konferenciát tartottak történészek és a tagozat fiatal kutatói előadásaival.
- 2021 nyarán a Tagozat sikeresen pályázott a Petőfi Kulturális Ügynökség Nonprofit Zrt. folyóirattámogatására, így megjelenhetett a 2021-es nemzetközi tagozati konferencia külföldi előadóinak magyarra fordított tanulmányai.
- Terveik között szerepel egy őszi konferencia szervezése a 20. század második felének történelemtanításáról, ahol a résztvevők személyesen és online térben is be tudnak kapcsolódni.

A beszámoló végén megköszönte a Társulat támogatását és kéri továbbra is a munkatársak segítségét.

Ez követően a **Revíziós Bizottság beszámolóját C. Tóth Norbert** ismertette,
, majd a Közgyűlés egyhangúlag kézfeltartással megszavazta a Magyar Történelmi Társulat 2021. évi beszámolóját .

Szavazásra került sor a Főtitkári beszámoló és a folyóiratok, valamint a tagozati és csoportbeszámolók elfogadásáról.

A Közgyűlés egyhangúlag elfogadta a Főtitkári beszámolót, a Századok és a Turul folyóiratok, valamint a Társulat szakosztályi, tagozati és csoportbeszámolóit.

Átadásra került a Magyar Történelmi Társulat Emlékérme. 2022-ben **Polgár Marianna** vehette át a Társulat Nyugat-dunántúli Csoportjának szervezéséért, vezetéséért, aktív működésének elismeréséért.

Hermann Róbert, elnök felkérte Simon Attilát előadásának megtartására *Az átmenet mintázatai. Felvidéki hétköznapok az 1918/19-es államfordulat napjaiban* címmel.

Hermann Róbert megköszönte az előadást és a részvételt. Az ülést bezárta.